

takže bylo uveřejněno bez jeho spolupůsobení, nebo sice do tisku je dal, avšak učinil tak neznaje jeho obsahu, nebo neuvědomiv si jeho urážlivého rázu. Stalo-li se tak z přičitatelné nedbalosti, ze zanedbání pozornosti, při jejíž povinném použití nebyla by zpráva bývala pojata do časopisu, zodpovídá redaktor za přestupek podle § 6 uv. zák. V souzeném případě, kde jest zjištěno, že obžalovaný zodpovědný redaktor jako takový článek četl a, jsa si vědom urážlivosti jeho obsahu, dal jej do tisku, není tedy místa pro použitelnost § 6, poněvadž nejen lze, avšak po zákonu je nutno přičítati mu po objektivní i subjektivní stránce trestný čin spáchaný obsahem tiskopisu, a to za přečin podle § 487 a 493 tr. zák. Podle těchto vývodů jest odsouzení obžalovaného pro přestupek § 6 právně pochybeno. Bylo proto zmateční stížnosti soukromého obžalobce vyhověti a uznati, jak se stalo.

Čís. 3178.

Souběh podvodu a předražování podle § 8 lich. zák., bylo-li majitelem domu nesprávně tvrzeno nájemníkům, že náklady na opravy domu byly již stanoveny soudem určitým penízem, a předložil-li též soudu v nesporném řízení o zvýšení nájemného nesprávný účet nákladů za opravu domu.

Jde-li o byt podléhající zákonu na ochranu nájemníků, jsou pro stanovení činže směrodatny výhradně předpisy onoho zákona, leč by šlo o byt ve starém domě poprvé k obytným účelům pronajímáný; v tomto případě stejně jako při bytech onomu zákonu nepodléhajících rozhoduje skutečná cena domu.

(Rozh. ze dne 12. května 1928, Zm II 27/28.)

N e j v y š š í s o u d jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Brně ze dne 21. listopadu 1927, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podvodu ve smyslu §§ 197, 200, 201 a) a 203 tr. zák., zrušil napadený rozsudek, pokud se týká stěžovatele, v celém rozsahu jako zmatečný a věc vrátil soudu první stolice, by ji v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Zmateční stížnosti obžalovaného, dovolávající se číselně důvodů zmatečnosti čís. 4, 5, 9 a) a 10 § 281 tr. ř., nelze upříti oprávnění. Napadený rozsudek rozděluje činnost obžalovaného ve dvě skupiny, spatřuje jeho zavinění v tom, že: I. jednak předloživ v listopadu 1923 okresnímu soudu v Brně ve své právní věci proti »nájemníkům« o zvýšení nájemného nesprávný účet stavitele Rudolfa N-a, uvedl soud v omyl, jímž škodu utrpěti měli stát na svém právu na nerušený výkon spravedlnosti a »nájemníci« škodu na majetku převyšující 2.000 Kč; a že dále II. od

roku 1923 až do počátku roku 1927 listivým předstíráním, že náklady na opravu vil činily 55.000 Kč, uvedl v omyl ve výroku pod II. jménem uvedené nájemníky, jímž měli tito na svém majetku utrpěti škodu 2.000 Kč převyšující. Tuto činnost podřadil soud skutkové podstatě zločinu podvodu podle §§ 197, 200, 203 a v bodu I., i ustanovení § 201 a) tr. zák. K I. S ohledem na různé námitky rázu hmotně-právního sluší předeslati toto: Právně mylným je názor zmateční stížnosti, že opis účtu stěžovatelem v nesporném řízení okresnímu soudu předložený nemůže býti považován za průvodní prostředek ani za listinu, mající průvodní význam. Nesporné řízení jest především řízením oficiosním, v němž jest soud povinen z moci úřední zjišťovati skutečnosti rozhodné pro své usnesení; to vysvítá z předpisu § 2 patentu o nesporném řízení, podle něhož soud vyšetří veškeré okolnosti a poměry, které působí na soudcovské opatření, z úřadu; jako prostředek sloužící k zjištění těchto okolností uvádí se pak v čís. 5 § 2 uv. pat. kromě výsledku stran, osob věcí znalých a znalců výslovně i důkaz listinami. O přípustnosti důkazu listinami v nesporném řízení nemůže tudíž býti pochybnosti. Stížnost se ovšem dovolává předpisu § 294 c. ř. s., odepírajíc dokladu v souzeném případě předloženému průvodní význam, poněvadž není podepsán vydavatelem; nevystihuje však tímto svým přednesem pravý význam předpisu § 294 c. ř. s., jehož účelem je toliko stanovit podmínky a míru průvodnosti listin, tudíž způsoblosti jejich, podávati úplný důkaz toho, že prohlášení v nich obsažená pochází od vydatele, dokud opak není prokázán; tím však není řečeno, že by pouze listiny odpovídající co do své formy požadavku § 294 c. ř. s. mohly býti soudem použity jako prostředky průvodní, naopak jest dána soudu úplná volnost, by použil kteréhokoli listinného dosvědčení jako pramene svého poznání, zkoumaje jeho obsah, význam a průvodnost podle volného uvážení. Tu pak zjišťuje rozsudek, že stěžovatel, obdržev od stavitele Rudolfa N-a správný účet na 24.470 Kč za stavitelské práce, žádal na něm, by mu podle konceptu jím — stěžovatelem — vyhotoveného upravil nový účet na 32.508 Kč; že mu N. skutečně podle tohoto konceptu sestavený účet ovšem bez podpisu svého jména zaslal a, že stěžovatel přiložil tento účet, opatřiv jej nápisem »opis« a podpisem stavitele Rudolfa N-a s doložkou »m. p.«, ku své žádosti ze dne 1. října 1927 o zvýšení nájemného jako doklad tvrzení, že stavitelské opravy stály 32.608 Kč. Právem spatřil i nalézací soud v této listině listinu ve smyslu § 201 a) tr. zák.; neboť třeba že pak byl v nesporném řízení slyšen o výši těchto nákladů znalec, a třeba že soudce řekl stěžovateli ještě před zahájením tohoto řízení, že příspěvek bude rozvržen na základě posudku znaleckého, nevysvítá přece z toho ještě, že byl soudce tímto posudkem vázán a, že věc musila býti rozhodnuta tak, jak znalec vypovídal; povinností soudu naopak jest a bylo i v tomto případě podle zásad v § 2 patentu o nesporném řízení vyslovených přihlížeti i ke všem jiným průvodům jemu předvedeným a zkoumati jejich význam, a tu nelze pak onomu dokladu, jenž vyvolával zdání, že jest opisem skutečně existujícího správného účtu, tudíž listině ve smyslu zákona odepřiti způsoblost vyvolati omyl a přivoditi poško-

zení statků podle § 197 tr. zák. chráněných. Obšírným dovozováním, že stěžovatel jím předloženou listinu za takový průvodní prostředek nepokládal, brojí stížnost toliko způsobem s hlediska § 258 a 288 čís. 3 tr. ř. nedovoleným proti opačnému přesvědčení nalézacího soudu. Podle napadeného rozsudku byl obžalovaný uznán vinným, že jeho listivým jednáním utrpěti měl škodu jednak stát ve svém právu na nerušený výkon spravedlnosti, a »nájemníci« na svém majetku škodu převyšující 2.000 Kč; abstrahujíc od toho, že takové rozštěpení na různé chráněné statky bylo podle obsahu rozsudku zbytečným, kdyžťe závadná činnost směřovala k hmotnému poškození nájemníků prostřednictvím nesprávného rozhodnutí soudu, nelze upřiti stížnosti oprávnění, pokud právě tomuto rozhodnému výroku v příčině škody nájemníkům způsobené — kvalifikace podle § 200 a 203 tr. zák. — vytýká zmatečnost, poněvadž rozsudek neuváděje ani osoby, které měly býti poškozeny, neobsahuje vůbec důvodu pro výrok, že škoda, která z toho činu vzejíti měla, převyšuje 200 neřkuli 2.000 Kč. Podle spisu Nc VIII 663/23 okresního soudu v Brně okolí týkalo se zjištění přípustnosti zvýšení nájemného toliko nájemníků Emila Sch-a, Josefa Č-ého a Františka K-a; zdali snad těmito nájemníkům mohla a podle úmyslu stěžovatelova měla býti způsobena škoda oním listivým jednáním, předložením nesprávného opisu účtu o 8.138 Kč proti pravdě zvýšeného, rozsudek nezjišťuje, a stejně ani nezjišťuje, jakou škodu snad tito nájemníci s ohledem ke skutečnému dalšímu trvání jejich nájemného poměru počítajíc ode dne 1. listopadu 1923 (viz usnesení Nc VIII 666/23/7) utrpěti měli a mohli. Soud tu směšuje — jak se lze při nedostatku všech v tomto případě potřebných zjištění toliko domnívati — asi skutkové podstaty činů pod I. uvedených se skutky pod bodem II. uvedenými, leč skutky posléze uvedené, o nichž bude níže ještě podrobněji promluveno, týkají se podvodů, spáchaných na určitých nájemnících, jménem v rozsudku uvedených, na něž se nevztahovalo ono nesporné řízení Nc VIII 666/23, ani falešný účet, v řízení tom předložený, nýbrž pozůstávala listivost jednání v těchto případech v tom, že stěžovatel, dohoduje se z části před zahájením, z části po skončení onoho nesporného řízení s těmito nájemníky o nájemném mimo soud, jim ústně předstíral, že podle soudních spisů a pod. náklady za opravy činí 55.000 Kč. Je nasnadě, že tu nemůže jíti o souvislost s činy pod I. uvedenými, a jelikož podle rozsudku ani jinak seznati nelze, kterým nájemníkům měla býti způsobena škoda a v jaké výši, tak že vůbec není patrno, zdali tu jde o přestupek či o zločin podvodu a to buďto podle § 200 neb 203 tr. zák. kvalifikovaný, bylo v této první části napadený rozsudek zrušiti jako zmatečný. K vývodům stížnosti, týkajícím se domnělé bezelstnosti stěžovatele v tom směru, že vnitřní hodnota stavitelských prací odpovídala penízi jím udanému (scilicet o 8.132 Kč vyššímu), se připomíná, že pronajímatel jest oprávněn přesunovati na nájemníky jen náklady skutečně mu vzešlé.

K II. Pokud se týče druhé části rozsudku — podvod spáchaný k újmě určitých nájemníků se škodou 2.000 Kč převyšující, — sluší se předem vypořádati s řadou hmotněprávních námitek stížnosti, nesou-

cích se k tomu, že »činnost obžalovaného vůbec nespadá pod obor práva trestního, nýbrž naplňuje nanejvýše pojem bezpráví civilněprávního, přihlížejíc k ustanovením zákonů na ochranu nájemníků, podle nichž může býti požadováno zpět, co bylo plněno proti ustanovením zákona do 6 měsíců od zrušení nájemní smlouvy — viz § 20 zákona o ochraně nájemníků z roku 1923 a obdobná ustanovení pozdějších zákonů; že dále obžalovaný nemusel smluvenou činži rozdělovati na vlastní nájemné a na příspěvky vedlejší, nýbrž že mohl ujednatí činži celkovým penízem a to zcela volně; a že pak jeho činnost nenabývá rázu trestněprávního, pokud snaže se docíliti výhodné úplaty za poskytované užívání bytu v moderně vybavených vilách, a to činži v poměru k ceně jiných bytů, zejména v nových domech velmi mírnou, rozdělil při uzavírání nájemních smluv činži na nájemné a příspěvek na opravy, kteréžto rozdělení mělo prý význam toliko proti berní správě«. Těmto námitkám lze toliko z části přisvědčiti. Pochybeným je především názor, že činnost obžalovaného vůbec nemůže býti posouzena podle práva trestního: vždyť zákon z roku 1923 — čís. 85 sb. z. a n. — stanoví výslovně v § 28, že se obcházení tohoto zákona a jednání, která jsou podle tohoto zákona zapovězena, trestají politickými úřady, a jest toto ustanovení myšleno jako doplněk k předpisům všeobecného trestního zákona a zákona o válečné lichvě, na jejichž platnosti již podle účelu zákona, sloužícího ochraně nájemníků, nic změněno nebylo. Této myšlenice dává se ještě jasnější výraz v pozdějších zákonech ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 a z 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n., v jejichž § 28 se zdůrazňuje podpůrná příslušnost politických úřadů k potrestání dodatkem, »nejde-li o činy přísněji trestné«. Nepochybil tudíž soud, zkoumaje závadnou činnost s hlediska § 197 tr. zák. a je nasnadě, že ani trestní ustanovení o bytové lichvě nebyla dotčena zákony na ochranu nájemníků. Pokud se týče nářádky stížnosti na domnělou přiměřenost nájemného s ohledem na místní poměry a výši nájemného u jiných bytů v téže obci, bylo by lze této námitce přiznati jistý význam, kdyby šlo o pronájem bytů nepodléhajících zákonům o ochraně nájemníků; měřítkem při stanovení nájemného u takových bytů je skutečná cena domu a mohlo by tu býti vhodnou pomůckou pro zjištění přiměřenosti nájemného případně i porovnání s činží jiných obytných stavení v dotyčné obci. Podstatně jinak má se ovšem věc v případech, kde se pronajímá byt podléhající zákonu o ochraně nájemníků; odezírajíc od výjimečných případů, kde se pronajímá byt ve starém domě po prvé k účelům obytným, pro kteréžto případy by ovšem mohly přijíti v úvahu též směrnice shora uvedené — viz rozh. sb. n. s. čís. 1910, — jsou v takových případech pro stanovení činže směrodatny výhradně předpisy zákonů o ochraně nájemníků. Podle těchto zákonů skládá se celkové nájemné, jehož stanovení se může díti buďto dohodou stran nebo rozhodnutím soudu, jednak z činže v užším slova smyslu, t. j. z činže s vedlejšími poplatky, která byla smluvena 1. srpna 1914 nebo při pozdějším prvním pronájmu, zvýšení podle určitých procentních sazeb, odstupňovaných různě pro nájemníky, mající již byt najatý, a pro nájemníky nové, a vedle

toho z různých jiných položek, v zákonech na ochranu nájemníků výslovně vypočtených — jako veřejné dávky; pravidelné roční výlohy pronajímatele; úroková míra z knihovních pohledávek; opravy a obnovy domu a pod. — jejichž zvýšením (nákladem) podmíněno jest i právo pronajímatele na příslušné zvýšení nájemného; viz příslušné zákony na ochranu nájemníků z roku 1923—1925, jak byly shora uvedeny. Předpokládajíc, že se v případech, o něž tu jde, jednalo o byty, podléhající zákonům o ochraně nájemníků — rozsudek v tomto směru neobsahuje ovšem žádného zjištění, leč podle celé obhajoby obžalovaného, jakož i podle obsahu spisu Nc VIII 666/23 nebude asi tato otázka sporná — byly by tedy směrodatny pro dohodu stran o výši nájemného dotyčné zákonné předpisy; podle těchto předpisů musel se řídit i obžalovaný jako pronajímatel proti osobám, ucházejícím se nově o pronajatý byt v jeho vilách, a byl obžalovaný oprávněn, avšak i povinen, své nájemní požadavky přizpůsobiti těmto předpisům. Nezachoval-li se stěžovatel tak, žádal-li na uchazečích nájemné, v částce ony zákonem vytýčené hranice převyšující, nelze v takovém jednání spatřovati toliko bezprávi civilněprávní, nýbrž sluší, jak již shora naznačeno, zkoumati, zdali takové jednání naplňuje skutkovou podstatu válečné lichvy podle § 8 zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 80 sb. z. a n., či skutkovou podstatu podvodu, jak to tvrdí obžaloba. Společným znakem obou těchto trestných činů jest vznik škody, pokud se týče možnost vzniku škody, zračící se v případě onom — při bytové lichvě — v tom, že byla žádána částka zřejmě přemrštěná, a pozůstávající v případě druhém — při podvodu — v tom, že byl lstivým jednáním pachatelovým přivodivším omyl jiné osoby způsoben škodný účinek; tato náležitost musí býti především bezpečně zjištěna a tu vykazuje rozsudek podstatnou vadu, pokud zjevně spatřuje škodu stělesněnou v celkových částkách za »opravy« požadovaných. Bylo již shora zdůrazněno, že pronajímatel jest povinen, avšak i oprávněn, veškeré v příslušných zákonech vypočtené položky (základní činži, procentní přírážky k ní, jakož i další části za různé výdaje, její zvýšení pokud se týče její náklad) počítati si jako »nájemné«; z toho vyplývá, že by v případě, kdyby bylo prokázáno, že stěžovatel žádal nájemné, odpovídající součtu všech těchto zákonem dovolených částí (a tuto důležitou skutečnost bylo soudu přesně zjistiti ohledně toho kterého nájemníka podle toho kterého, pro dobu spáchaného činu v úvahu přicházejícího zákona o ochraně nájemníků) — vznik škody a následkem toho i trestné jednání vůbec bylo vyloučeno, třebaže by obžalovaný nebyl konkrétně proti stranám podrobně jednotlivé položky, z nichž se jím žádané nájemné skládalo, a třeba že při tom, rozděliv prostě nájemné ve dvě části, totiž »činži a »opravy«, byl použil údajů nesprávných o výši těchto oprav. Na tuto podstatnou vadu rozsudku stížnost právem poukazuje, zdůrazňujíc, že v 55.000 Kč podle spisu Nc VIII 666/23 nebyly zahrnuty jen náklady za stavitelské práce, nýbrž i náklady za celou řadu prací jiných. Převyšuje-li žádané nájemné souhrn těchto položek, pak by tu bylo posuzovati takové jednání s hlediska trestných podstat shora uvedených a bylo by těžisko pro skut-

kovou podstatu podvodu hledati v tom, zdali pachatel, neomeziv se pouze na požádání částky zřejmě přemrštěné, použil lstivého předstírání, a to takových lstivých prostředků, které vybočily z mezí tvrzení obvyklých při uzavírání takovýchto smluv (a jinak se neberou vážně) a, následkem kterých dotčená osoba, byvši uvedena v omyl, předsevzala jednání poškozující; samozřejmým požadavkem pro kvalifikaci takového činu jako podvodu by dále bylo, že veškeré tyto složky i po stránce subjektivní byly v úmyslu pachatele zahrnuty. Podle těchto směrnic mohlo by býti lstivé předstírání podle § 197 tr. zák. spatřováno v nesprávném tvrzení, že náklady za opravy domu byly již stanoveny soudem určitým penízem; vždyť tvrzením takové, pro najímání bytu zajiště velmi důležité konkrétní skutečnosti může býti v zájemníku vyvolána mylná představa, že žádané nájemné odpovídá úplně předpisům zákona o ochraně nájemníků, poněvadž již soudem bylo zkoumáno a stanoveno, takže týž, nepátraje dále po bytech jiných, hovicích co do nájemného předpisům zákona o ochraně nájemníků, odhodlá se v omylu, vyvolaném oním lstivým předstíráním, najmouti dotyčný dražší byt a platiti nájemné, které pokládá omylem za zákonné. S ohledem na tvrzení některých svědků (Viktora N-a a Josefa M-a), které by mohly poukazovati k tomu, že při smlouvání nájemného oněm lstivým údajům vůbec nepřikládali významu, sluší přirozeně vždy pečlivě uvažovati o příčinné souvislosti potud, zda byl onen pachatelem vyvolaný omyl pohnutkou pro uzavření škodlivé nájemní smlouvy. Pokud se týče posléze nájemníků, kteří již měli byt najatý (Isidor S.), slušelo by pak věc při jinak obdobném použití shora uvedených zásad zkoumati s toho hlediska, zda směřoval úmysl pachatelův k tomu, by je konkrétním lstivým předstíráním (rázu již naznačeného) přiměl k tomu, by se uvolili zaplatiti částku vyšší, nežli bylo podle platných zákonných předpisů dovoleno a podle skutečných poměrů bylo třeba. V těchto mezích sluší zmáteční stížnosti i ohledně II. části odsuzujícího výroku přiznati úspěch, napadený rozsudek zrušiti jako zmátečný i v této části a, aniž bylo třeba zabývati se dalšími výtkami rázu formálního, za předpokladů § 5 novely k trestnímu řádu věc vrátiti soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Čís. 3179.

Ustanovení § 281 čís. 2 tr. ř. týká se pouze neplatných úkonů přípravného řízení; nespadá sem protokol o zodpovědném výsledku chormyslného spoluobžalovaného, jenž není pod sankcí zmátečnosti; ustanovení § 151 a § 170 tr. ř. nevztahují se na výsledk obviněného.

(Rozh. ze dne 16. května 1928, Zm I 170/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl v neveřejném zasedání zmáteční stížnost obžalovaných do rozsudku krajského soudu v Hoře Kutné ze dne 1. prosince 1926, jímž byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem jednak dokonaného, jednak nedokonaného podvodu podle §§ 8, 197, 200, 203 tr. zák., mimo jiné z těchto